VERBREITUNG DER ARTEN BEMBECIA PECTINATA STGR. UND AEGERIA STOMOXYFORMIS (HB.) (LEP.,SESIIDAE) IN DER UMGEBUNG VON PRAG UND BIONOMISCHE BEMERKUNGEN

In der Umgebung von Prag hat der Autor Bembecia pectinata Stgr. an mehreren Orten gefunden. Der Kalkboden ist keine Bedingung des Vorkommens. Die Art ist wärmeliebend, der Falter fliegt vom Ende Juli bis Anfang September. Nach langjährigen Beobachtungen konnte der Autor auf Grund der Eliminationsmethode feststellen, dass die Raupe dieser Art an der Wildrose (Rosa canina et spec.aff.) lebt. Das Weibchen schiesst die Eier in der Nähe der Rosenwurzeln aus. Die Zahl der ausgeschossenen Eier betrug in einem Fall elf Stück. Es scheint, dass dabei viele jungen Raupen zugrunde gehen, und deswegen ist das Imago selten. Die Raupe frisst nur ein ziemlich kleines Stück (5-7 cm) der Wurzel aus. Die Puppe auch nach der Schlüpfung der Falter kaum zu finden, denn sie befindet sich meistens im Niveau des Erdbodens oder unten der Erde. Über die Bionomie berichteten zum ersten Male Schwarz und Tolman (1961). Diese Art wurde merkwürdigerweise in Europa bisher anscheinend nur in der Prager Umgebung angetroffen. Aegeria stomoxyformis (Hb.) lebt nicht in Mespilus germanica L., sondern in Enonymus europaea L., wie ich auf der Lokalität bei Karlštejn feststellen konnte. I. Obermajer züchtete sie aus Frangula alnus Mill. und Rhamnus cathartica, was bereits von Hrubý 1964 veröffentlicht wurde.

NEOBVYKLÝ VÝSKYT TESAŘÍKA SAPERDA SCALARIS (L.) (COL.,CERAMBYCIDAE) U NERATOVIC, JEHO BIONOMIE A HOSP.VÝZNAM

Milan S l á m a

Při jedné dubnové exkursi do Neratovic v r.1960 nalezl jsem na silném topolu larvální chodby tesaříků. Bližší prohlídkou jsem zjistil připravené již kulaté výletové otvory, ucpané silnějšími dlouhými třískami, takže bylo zřejmé, že jde o druh z podčeledi Lamiinae. Uvnitř komůrek ve dřevě jsem pak nalezl kukly a dospělé larvy tesaříka Saperda scalaris (L.). Na některých kuklách byla již dobře patrna kresba krovek budoucího imaga.

Saperda scalaris (L.) je u nás rozšířena po celém území, ve

východní části vyskytuje se však mnohem hojněji. Proto jsem byl velmi překvapen, když jsem zjistil, že je na této lokalitě velmi hojná a prakticky nejhojnější ze všech zde se vyskytujících tesaříků. Na silněji napadených kmenech byla sta larev, kukel i imag. Kromě topolu nalezl jsem tento druh ještě na dubech a olších.

Biotop tvoří pás lužních hájů (dub, olše, topol, jasan a jilm), táhnoucí se od Neratovic k Mělníku, rozdělený státní silnicí Praha - Mělník. Na západ od silnice byl výskyt druhu S.scalaris (L.) velmi [illegible] a ačkoliv zde byly velmi příhodné podmínky pro jeho vývoj, byla většina uhynulých stromů tohoto tesaříka prosta. Je též zajímavé, že i když se zde vyskytuje značné množství jilmů různého stáří i v různém stadiu odumírání, nalezl jsem na nich pouze kůrovce rodu Scolytus, tesaříka Clytus arietis (L.) a krasce Anthaxia manca F., avšak ani v jediném případě S.scalaris (L.).

V druhé části lužních hájů směrem k Neratovicům přibývalo uhynulých stromů; současně stoupala i intenzita napadení. Maximální výskyt tesaříka S.scalaris (L.) byl přímo proti továrním objektům n.p. Spolana na druhém břehu Labe. Skutečnost, že právě v těchto místech bylo nejvíce odumřelých stromů, zejména dubů, zdá se býti ve spojitosti s exhaláty továrny, neboť ovzduší je tu silně prosyceno zápachem. Jiné příčiny odumírání stromů v těchto místech se mi nepodařilo zjistit.

Hospodářský význam tesaříka S.scalaris (L.) je celkem nepatrný. Jako škůdce je druhem vysloveně sekundárním. Nalezl jsem ho vždy jen ve stromech uhynulých, bez listí a se zahnědlým lýkem. Vývoj je dvouletý, zřídka tříletý. Larva vyžírá pod kůrou nepravidelné chodby, převážně příčného směru, kde též přezimuje; další rok pokračuje v žíru a na podzim většinou vstupuje do dřeva, kde si v hloubce 10 - 14 mm vytváří kukelní komůrku. Zatímco vstupní otvor je řídce ucpán normálními zbytky po žíru, nově připravený výletový otvor na druhé straně kukelní komůrky je uzavřen pečlivě složenými dlouhými třískami. U stojících stromů je obvykle výletový otvor umístěn nad vstupním, takže kukla je ve svislé poloze hlavou vzhůru. Dospělé larvy se kuklí již při jarním oteplení a po 8 dnech až třech týdnech (podle počasí) líhne se imago. Za příhodných podmínek opouštějí komůrky ještě nezralá imaga, šedožlutá a měkká. Prvá imaga jsem pozoroval již začátkem měsíce května. Menší část larev pokračuje na jaře v žíru

a kuklí se teprve později. Tím si můžeme vysvětlit poměrně dlouhou dobu výskytu imag. Jen zcela nepatrná část larev přečkává až do třetího roku.

Saperda scalaris (L.) se kuklí většinou ve dřevě, hlavně v místech se slabší kůrou. Méně často probíhá kuklení pod kůrou, obvykle v místech, kde kůra je silnější, ač to není pravidlem. Tesařík napadá stromy od kořenů až po větve o průměru 8 - 30 cm, osluněné i zcela zastíněné.

Spolu s tímto druhem nacházel jsem na dubech daleko řídčeji tesaříka Phymatodes testaceus (L.), ještě vzácněji pak druh Liopus nebulosus (L.) (též na olších) a jen zcela ojediněle v kůře dubů a vrb se kuklící Allosterna tabacicolor (Deg.). Je pozoruhodné, že jsem na zkoumaném biotopu nezjistil druhy typické pro polabské dubiny, jako např. Plagionotus arcuatus (L.), P.detritus (L.), Xylotrechus antilope (Schönh.), Clytus tropicus Panz. aj., což je možno vysvětliti citlivostí těchto druhů vůči jedovatým exhalátům.

Není mi známo, kdy zde výskyt druhu S.scalaris (L.) dosáhl kulminačního bodu, avšak podle našich pozorování v létech 1961 - 1964 jeho stav radikálně klesá, hlavně díky těžebním zásahům. Napadené dřevo je většinou odváženo před výletem imag, což umožňuje dvouletý vývoj tesaříka. V r.1960 jsem jej ještě zjistil na několika stech stojících i pokácených stromech, kdežto v r.1964 již jen v ojedinělých případech.

Saperda scalaris (L.) je druh vysloveně polyphagní a v literatuře je uváděna řada živných dřevin. To potvrzuje i výčet druhů stromů, z nichž byl u nás vypěstován: Řevnice, 1960, 1962 (Quercus, Alnus); Křivoklátsko, 1961 (Quercus); Suchdol u Třeboně, 1964 (Frangula alnus Mill.); Margecany, 1957 (Ulmus), 1964 (Alnus); Remetské Hámre, 1962 (Fagus); Snina, Ulič, Ubla, 1965 (Betula).

EIN UNGEWÖHNLICHES VORKOMMEN DES BOCKKÄFERS SAPERDA SCALARIS (L.) BEI NERATOVICE BEI PRAG, SEINE BIONOMIE UND BEDEUTUNG FÜR DIE WIRTSCHAFT.

In der Umgebung von Neratovice bei Prag im Jahre 1960 wurde ein massenhaftes Vorkommen von Saperda scalaris (L.) beobachtet, wobei hunderte von Larven, Puppen und Käfern gesammelt werden konnten. Die Käfer lebten hier besonders in siechenden Pappeln, weniger häufig in Eichen und Erlen, deren Absterben anscheinend

die Exhalate einer nahe liegenden Fabrik verursachten. Die Entwicklung ist zweijährig, nur ausnahmsweise dreijährig. Die Verpuppung dauert 8 Tage bis 3 Wochen und die Käfer schlüpften manchmal schon Anfang Mai. In den nächsten Jahren sank die Zahl der Käfer und im Jahre 1964 waren sie hier schon selten, da die abgestorbenen Bäume entfernt wurden. Saperda scalaris (L.) ist polyphag und am Ende des Artikels werden die Baumgarten und Lokalitäten in der Tschechoslowakei aufgezählt, auf welchen sie angetroffen wurde. Eine wirtschaftliche Bedeutung der Art ist gering.

ZPRÁVY ORGANISAČNÍ

Vede Dr.L.Heyrovský

Valné shromáždění Čs.společnosti entomologické při ČSAV za rok 1965

se konalo za účasti 58 členů, mezi nimi i zástupce Čs.společnosti entomologické na Slovensku při SAV dr.Okáliho, dne 16.dubna 1966 v posluchárně Přírodovědecké fakulty KU v Praze 2, Viničná 7. Po přednesení a schválení souhrnné zprávy o činnosti společnosti v minulém roce 1965 a pracovního plánu na r.1966 byl podle nového jednacího řádu, schváleného jednomyslně při dotazníkové akci členstvem dne 22.2.1966 i Ústředním výborem společnosti zvolen pro další tříletí 1966-1969 tištěnými kandidátními listinami tento Ústřední výbor: Dr.Leo Heyrovský předsedou, prof.dr.A.Pfeffer DSc. a ředitel EÚ ČSAV dr.Vlad.Landa CSc. místopředsedy, dr. Karel Hůrka CSc. vědeckým tajemníkem, dr.Jiří Zelený CSc. hospodářem. Členy výboru: pluk.Ladislav Fára, dr.Augustin Hoffer, dr. Jiří Z.Novák, dr.Jaromír Strejček, dr.Josef Šedivý CSc. a Jiří Šmelhaus. Náhradníky: Dr.Vlad.Černý DSc., Ing.Viktor Günther, dr.Ivo Hodek CSc., Josef Král, dr.J.Moucha CSc., dr.V.B.Poláček, dr.Josef Rusek, dr.Zdeněk Tesař CSc. a Jaroslav Vaněk. Členy revizní komise: Josef Dostál, Ing.Arnošt Jedlička, náhradníkem Ladislav Lizec. Po zprávě revizní komise byla jednomyslně schválena pokladní zpráva za minulý rok a výboru uděleno absolutorium. - Předseda dr.L.Heyrovský podal pak podrobnou zprávu k jednotlivým bodům plánů práce pro r.1966. Entomologické dny budou pořádány letos v době od 24.-27.června v Čes.Budějovicích a při nich